

Saa Holberg-palkinnon tutkimuksesta, miten tiede ja yhteiskunta vaikuttavat toisiinsa.

(Bergen, 14. maaliskuuta 2022) Tänäpä julkistettiin, että Holberg-palkinto 2022 myönnetään amerikkalaiselle Sheila Jasanoffille hänen erinomaisesta tiede- ja teknologiatutkimusten tutkimuksestaan.

Holberg-palkinto on 6 miljoonan Norjan kruunun arvoinen kansainvälinen tutkimuspalkinto, joka luovutetaan humanististen tieteiden, yhteiskuntatieteiden, oikeustieteiden ja teologian alan tutkijoille. Palkinnon perusti vuonna 2003 Norjan Suurkäräjät, ja voittajan on täytynyt vaikuttaa ratkaisevasti kansainväliseen tutkimukseen palkinnon alalla. Jasanoff vastaanottaa palkinnon yliopiston juhlasalissa Bergenissä 9. kesäkuuta järjestettävässä seremoniassa.

Jasanoff on tiede- ja teknologiatutkimuksen (STS) professori John F. Kennedy School of Governmentissa Harvardin yliopistossa. Hän on edelläkävijä tällä tieteenalalla, joka tutkii tieteen ja teknologian vaikutusta yhteiskuntaan, politiikkaan ja kulttuuriin – ja päinvastoin. Jasanoffin tutkimus valaisee tieteen, teknologian, lain, politiikan ja yleisön välisiä monimutkaisia yhteyksiä.

Yleisö, valta ja tulevaisuus

Nyky-yhteiskunnassa asiantuntijatiedolla on keskeinen rooli viranomaisten perustellessa päätöksiään. Covid-19 on ajankohtainen esimerkki. Jasanoff on dokumentoinut, kuinka oikeudelliset ja poliittiset instituutiot tulkitsevat ja suhtautuvat eri tavalla asiantuntijatietaan. Nykyaikaisilla yhteiskunnilla on oltava julkinen järki, mutta se, mitä pidetään järkevänä, vaihtelee instituutioiden ja maiden välillä.

Jasanoff puhuu siksi *yhteistuotannosta* eli siitä, ettei tieteen, yhteiskunnan ja teknologian kehitystä voida tutkia erillisinä. Ne kehittyvät yhdessä.

Jasanoffin toinen keskeinen käsite on *sosiotekniset käsitykset*, eli enemmän tai vähemmän näkyvät kollektiiviset visiot tieteen, teknologian ja yhteiskunnan halutusta kehityksestä. Jasanoff on osoittanut, kuinka paljon valtaa tällaisilla käsityksillä on ennen kaikkea tutkimus- ja innovaatiopolitiikassa, mutta myös yleisemmin: Tiede ja teknologia ovat niin tärkeä osa modernia yhteiskuntaa, että tällaisilla tulevaisuuden visioilla on suuri merkitys yhteiskunnassa ja siinä, miten yksilöt ymmärtävät itseään. Hänen tutkimuksensa on ollut urauurtava tulevaisuudentutkimukselle tieteenalana.

Luonnon tuntemus muuttaa meitä

Jasanoff on kymmenen kirjan kirjoittaja tai toinen kirjoittaja, ja hän on kirjoittanut yli 130 artikkelia ja lukua.

”Perimmäisin kysymys, jota olen yrittänyt valaista, on meidän ihmisten merkitys tieteellisesti ja teknisesti edistyneissä yhteiskunnissa”, palkinnon voittaja selittää. ”Tässä on kyse siitä, mitä tiede ja teknologia merkitsevät jokapäiväisessä elämässä niin yksilöille, yhteiskuntaryhmille kuin kansakunnillekin.”

”Minusta on outoa, että meillä on joukko tutkijoita, jotka analysoivat erilaisten kulttuuritoiminnan muotojen, kuten kirjallisuuden, taiteen ja musiikin, kehitystä ja merkitystä”, sanoo Jasanoff, ”mutta ei sitä, miten se vaikuttaa meidän luonnon tutkimiseen ja sen hallintaan, ja miten se tuottaa työkaluja, jotka voivat muuttaa ihmisenä olemisen merkitystä.”

Asiantuntijoita ja politiikkaa

Jasanoffin tärkeimpiin kirjoihin kuuluu *The Fifth Branch: Science Advisers as Policymakers* (1990), joka käsittelee tutkijoiden roolia poliittisten päättäjien neuvonantajina. Kirjassaan *Science at the Bar: Law, Science and Technology in America* (1995) hän haastaa yleiset tieteet ja lain käsitykset, ja kirjassa *Designs on Nature: Science and Democracy in Europe and the United States* (2005), hän lanseeraa käsitteen *civic epistemologies* ymmärtääkseen, miten julkinen järki saa erilaisia muotoja eri maissa.

Palkinnonsaajan myöhempiä töitä ovat *The Ethics of Invention: Technology and the Human Future* (2016), jossa Jasanoff argumentoi, että teknologia sekä laajentaa että rajoittaa ihmiskunnan tulevaisuuden mahdollisuuksia. Vuonna 2019 ilmestyneessä *Can Science Make Sense of Life?* Jasanoff tutkii, miten biologia ja biotekniikka 1900-luvulla eivät ainoastaan menneet niin pitkälle, että ne vetosivat totuuteen siitä, mitä elämä on, vaan myös kuinka meidän pitäisi ymmärtää se. Tällä tavalla nämä aiheet ovat saaneet yhä suuremman roolin nyky-yhteiskunnan ihmisten tulkinnan avaimena.

Holberg-komitean johtaja Heike Krieger toteaa, että Jasanoff on todella ansainnut Holberg-palkinnon, ja lisää: ”Jakamalla työnsä sekä tieteellisillä että yleisemmällä foorumeilla, Jasanoff on myös tärkeä julkinen intellektuelli, joka antaa ajankohtaisia ja erittäin kiinnostavia kommentteja sellaisista aiheista kuin valeuutiset ja ilmastonmuutos”.

Nils Klim -palkinto nuorelle suomalaiselle teologille

Tänään julkistettiin myös Nils Klim -palkinnon voittaja. Tämä palkinto on 500 000 Norjan kruunua, ja se myönnetään vuosittain nuorelle tutkijalle, joka on menestynyt Holberg-palkinnon aihealueilla. Palkinnon saajan tulee olla Pohjoismaasta tai Pohjoismaassa ja alle 35-vuotias. Nils Klim- ja Holberg-palkinnot luovutetaan samassa seremoniassa 9. kesäkuuta.

Nils Klim -palkinto myönnetään tänä vuonna suomalaiselle teologille Elisa Uusimäelle hänen merkittävästä tutkimuspanoksestaan muinaisen juutalaisuuden kirjallisuuden ja kulttuurin tutkimuksessa. Uusimäki on raamatuntutkimuksen lehtori Århusin yliopiston teologian laitoksella. Hän on myös AIAS Associate Fellow Aarhus Institute of Advanced Studiesin ja Det Danske Videnskaberne Selskab alaisen Det Unge Akademien jäsen. Ennen muuttoaan Tanskaan vuonna 2020 Uusimäki opetti Helsingin yliopistossa.

Elisa Uusimäen tutkimus on laaja-alaista ja ulottuu muinaisen juutalaisen viisauden, etiikan ja uskonnollisten käsitysten tutkimuksista tämän tekstimateriaalin analyttisempiin tutkimuksiin sukupuoli- ja intersektionaalisuusteorian avulla. Viime aikoina hän on keskittynyt myös naisten matkustamiseen, ruton merkitykseen ja matkailuun liittyvään ahdistukseen.

”Minulla on useita tutkimussuuntauksia, mutta päähavaintoni liittyvät kolmeen alueeseen”, Uusimäki sanoo.

”Nämä ovat: Kuolleenmeren kääroinä tunnettu muinaisten käsikirjoitusten kokoelma; inhisten kysymykset viisaudesta ja hyvästä elämästä antiikin aikana; sekä käsitys ihmisistä interaktiivisina ja matkustavina olentoina”.

Uusimäki on kirjoittanut kaksi kirjaa hellenistis-juutalaisista teksteistä. Viimeisimmässä monografiassaan, *Lived Wisdom in Jewish Antiquity: Studies in Exercise and Exemplarity* (2021), hän osoittaa, miten juutalaiset kirjanoppineet opettivat ja käyttivät viisautta kansainvälisessä kontekstissa kreikkalais-roomalaisessa maailmassa. He tekivät tämän sekä yksilöinä että suuremmissa yhteisöissä.

Palkittu kertoo, että hänen tutkimuksensa päätavoitteena on lisätä ymmärrystämme antiikin uskonnollisista teksteistä ja perinteistä. ”Lähtökohtani tässä on juutalainen perinne, jota pyrin analysoimaan osana antiikin aikaa itäisen Välimeren alueella”, hän sanoo. ”Minun ja niiden välillä, joita tutkin, on suuri ajallinen ja tilallinen etäisyys, mutta lähteillä on edelleen merkitystä nykyaikaan. Monet maailman kulttuurit perustuvat näihin teksteihin ja perinteisiin eri tavoin, ja siten ne vaikuttavat edelleen ihmisten elämään ja ajatteluun”.

Uusimäki on saanut useita arvostettuja apurahoja, mukaan lukien Euroopan tutkimusneuvoston *Starting Grant*

vuonna 2020 projektiin ”An Intersectional Analysis of Ancient Jewish Travel Narratives”.

Nils Klim -komitean johtaja Ástráður Eysteinnsson sanoo, että Uusimäki on erittäin menestyvä akateemikko alallaan. ”Hän yhdistää kirjallisuuden ja tulkinnan asiantuntemuksen kauaskantoisiin kielitaitoihin tutkiessaan tekstejä ja materiaaleja, jotka ovat erittäin tärkeitä antiikin historialliselle ymmärtämisellemme”.

Lehdistökuvia, elämäkertoja palkinnon saajista, aihekomiteoiden lausuntoja ja tietoja palkinnoista julkaistaan osoitteessa <https://holbergprisen.no/en/press-room>.

Yhteyshenkilö, Holberg-palkinnon sihteeri: Viestintäkonsultti

Ole Sandmo

Puh: + 47 98 00 18 78,

ole.sandmo@holbergprisen.no

Asiantuntijoiden yhteystiedot:

Holberg-palkinnon voittajalle:

Professori Roger Strand, Bergenin yliopisto Roger.Strand@uib.no

Nils Klim -palkinnon voittajalle:

Professori Jorunn Økland, Oslon yliopisto

jorunn.okland@stk.uio.no